

К.е.н., доцент Скорба О.А.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ПИТАННЯ ПРИВЕДЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АУДИТОРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У 2008 році фахівці Всесвітнього банку надали висновок, що вітчизняна система аудиту не відповідає вимогам Директиви 2006/43/ЄС. У підсумку Європейська комісія висловила Україні та іншим країнам вимоги щодо приведення національного законодавства до вимог Директиви, зокрема, мова йдеться про впровадження суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

В сучасних умовах світовий досвід показує, що в управлінні аудиторською діяльністю значну роль відіграють професійні аудиторські організації. В більшості країн Європейського союзу створюється одна професійна організація, що здійснює контроль над аудиторською діяльністю і членство в такій організації обов'язкове.

В Україні однією з найбільш чисельних професійних організацій є Всеукраїнська професійна громадська організація «Спілка аудиторів України». Але контроль над аудиторською діяльністю в Україні покладено на Аудиторську палату України.

У відповідності до Директиви ЄС, у здійсненні контролю над аудиторською діяльністю можливі три підходи, а саме: створення єдиного державного органу суспільного нагляду; професійні організації виконують всі функції і підзвітні органу суспільного нагляду; комбінація двох підходів.

Своє бачення реформ в аудиті виявилось у Мінфіну. Поки, щоправда, розроблений їм законопроект «Про аудиторську діяльність» у Верховній Раді не зареєстрований, а лише обговорюється на рівні Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Мінфіні.

Методологічна рада має намір делегувати окремі функції професійним організаціям, що повинні забезпечити суспільний нагляд. Але все-таки більша роль відведена державному регулюванню в сфері аудита.

У якості одного з органів суспільного нагляду пропонується залишити АПУ в складі 20 чоловік.

Строк повноважень визначений тільки для делегатів з'їзду аудиторів і професійних організацій. Для призначених міністром членів АПУ строк повноважень необмежений.

Органом сертифікації пропонується призначити Комісію по сертифікації аудиторів, що є функціональним підрозділом АПУ. Повноваження АПУ планується істотно скоротити, залишивши в її веденні лише затвердження програм підготовки аудиторів, ведення Реєстру аудиторів і розгляд скарг.

Контроль якості передбачається покласти на Комітет контролю якості, що буде незалежною неприбутковою організацією. Статут і регламент цього комітету буде затверджувати Мінфін, а фінансувати його планується за рахунок обов'язкових внесків аудиторів. Керувати Комітетом будуть управляючі в складі 5 чоловік. Трьох буде призначати Мінфін і по одному - делегувати АПУ та з'їзд аудиторів. Фактичні перевірки будуть здійснювати наймані контролери-аудитори.

На наш погляд, законопроект Методологічної ради не враховує основні вимоги Директиви ЄС: у ньому простежується нерозуміння функціональності органа суспільного нагляду і не вирішене питання незалежності фінансування органа контролю якості та нагляду за професією від практикуючих аудиторів.

Законопроект № 5375 «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність», зареєстрований в Верховній Раді України 22.12.2009 р. визначено, що органом, який виконує функції з управління є Аудиторська палата України, а органом суспільного нагляду визначено Кабінет Міністрів України.

Комісія з суспільного нагляду за аудиторами провадить громадський фаховий нагляд над Аудиторською палатою, що стосується аудиторів і аудиторських фірм, які мають повноваження проводити обов'язковий аудит або фактично провели його без такого повноваження.

Більшість спеціалістів-практиків схиляються до моделі співіснування державного органу та професійної організації, акцентуючи увагу, що створення

додаткових державних органів збільшує ступінь впливу держави та ставить під загрозу незалежність професії.

Таким чином, Україна має піти одним з трьох шляхів розвитку аудиторської діяльності для забезпечення вимогам ЄС. Саме тому повинна бути приведена у відповідність вимогам ЄС і система освіти аудиторів. Відповідно з Міжнародним стандартом освіти МФБ № 8 «Вимоги щодо компетентності для професіоналів з аудиту» «Компетентність – це здатність виконувати роботу відповідно до певного стандарту, згідно з реальними умовами праці». Тобто, компетентність аудитора визначається – рівнем знань та професійними навичками.

Необхідно зазначити, що п.22 МСО № 2 « Зміст програм професійної освіти бухгалтерів» акцентує, що зазначений перелік предметів є мінімально необхідним, а глибина вивчення та ступінь охоплення матеріалу залежить від потреб організацій-членів МФБ та норм чинного законодавства країни. Крім того, статті 6, 7 та 8 Директиви ЄС передбачають обов'язковість отримання теоретичних знань в повному (на рівні університетської освіти), або в достатньому, для певних дисциплін, обсязі для проведення аудиту. Як бачимо, порівняльний аналіз вимог МФБ та ЄС свідчить про те, що загальні вимоги щодо переліку дисциплін в цілому співпадають за деякими виключеннями. При цьому згідно ст. 9 Директиви ЄС органу, який регулює аудит в країні, дано право визнання порядку звільнення особи від здачі тих чи інших іспитів при наявності диплому про вищу освіту. В той же час згідно ст.11 Директив ЄС визнаною аудитором може бути особа, що не має вищої освіти, але має достатній стаж (15 років, а в певних випадках 7 років) практичної роботи в сфері фінансів, права або бухгалтерського обліку при умові складання відповідних іспитів.

Розвиток аудиторської діяльності на сучасному етапі призупинився на дилемі послідуючого реформування структури управління аудиторської діяльності та приведення у відповідність до вимог Європейського Союзу.

Вирішується питання, або аудиторська діяльність буде регулюватись державою (чи це буде Мінфін, чи Кабмін) чи професійними організаціями (АПУ орган суспільного нагляду, професійні організації виконують інші регулюючі функції).

Враховуючи той факт, що Україні не продовжено перехідного періоду для приведення структури у відповідність Директиві ЄС необхідно: створити орган суспільного нагляду; забезпечити зовнішній контроль якості на всі обов'язкові аудити; розробити систему розслідувань та санкцій; розробити конкретний план заходів по адаптації національного законодавства до законодавства ЄС; публічно заявити Європейській комісії І про готовність України виконати вимоги ЄС; звернутися до Європейської комісії з проханням продовжити для України перехідний період; розпочати виконання заявленого плану дій.

Також вимоги ЄС вплинуть на систему освіти та ускладнять процедуру складання іспиту для отримання сертифіката аудитора України.

Література:

1. Законопроект № 5375 «Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» від 22.12.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=36587.
2. Директива 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, що вносить зміни до Директив Ради 78/660/ЄЕС та 83/349/ЄЕС і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄЕС від 17.05.2006 № 2006/43/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_844. - 24.01.2012
3. Міжнародні стандарти освіти МФБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.carpipa.biz/ifacdocs_ukr.htm.
4. Козаков, В. Тайм-аут [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vashigroshi.com/invest/comments-of-analysts/5489-2011-08-09-08-30-03.-> 23.01.2012.
5. Макеева, О. Світові моделі інституту аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mba.com.ua/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=1&Itemid=5. - 23.01.2012
6. Прилипко, С. Шляхи вдосконалення сертифікації аудиторів в Україні [Текст] /С. Прилипко// Аудитор України. – 2011. – № 12. – С. 20-24.

Скорба, О.А. Питання приведення національного законодавства про аудиторську діяльність до вимог європейського союзу [Текст] / О.А. Скорба // VEDA A VZNIK-2012/2013 : Materialy IX mezinarodni vedecko-prakticka konference (27prosincu 2012-05 ledna 2013 r.). Dil 10. Ekonomicke vedy. - Praha : Publishing House "Education and Science" s.r.o. – 2013. - С. 44-47.